

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Головна бібліотека територіального об'єднання с.-г. бібліотек
м. Харкова та Харківської області

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. ректора ДБТУ
Андрій КУДРЯШОВ
«29» грудня 2023 р.

Науково-аналітичний аналіз діяльності с.-г. бібліотек
Харківського територіального об'єднання за 2023 р.

Голова Координаційної ради ТО
 Наталія НІКОЛАЄНКО

Харків 2023

Зміст

	Стор.
Вступ	3
I. Координація інформаційно-бібліотечного обслуговування	4
II. Інформаційно-бібліографічна діяльність бібліотек ТО	8
III. Соціокультурна діяльність бібліотек ТО	12
IV. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів та збереження фондів бібліотек ТО	13
V. Електронні ресурси бібліотек ТО	17
VI. Науково- методична діяльність	21
VII. Кадри	27
VIII. Матеріально-технічна база	28
IX. Висновки	28

Вступ

Бібліотеки Харківського територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек (далі ТО) з метою розвитку аграрної науки, вітчизняного агропромислового комплексу, галузі ветеринарної медицини для гідного представлення та інтегрованості у світовий науковий і освітній простір активно поширюють вітчизняні та світові знання, цілеспрямовано накопичують, зберігають та надають вільний доступ користувачам до них. Організують та проводять інформаційні та культурно-просвітницькі заходи, навчають користувачів та навчаються самі.

Наукова бібліотека ДБТУ, як головна бібліотека ТО, у звітному році здійснювала свою діяльність відповідно до Положення про Головну бібліотеку територіального методичного об'єднання сільськогосподарських бібліотек м. Харкова та області, Плану науково-методичної роботи на 2023 рік.

В 2023 р. м. Харків та Харківська область знаходиться в епіцентрі бойових дій, тому роботу установ було організовано дистанційно, або у змішаному форматі.

Пріоритетні напрямки роботи у 2023 р.:

- аналітична діяльність:
 - аналіз звітів бібліотек ТО за 2022 рік,
 - виявлення та впровадження інноваційних форм і методів роботи,
 - прогнозування перспективних напрямків роботи бібліотек ТО;
- здійснення інформаційно-бібліотечного обслуговування;
- інформаційно-бібліографічна підтримка досліджень, навчання та викладання;
- вдосконалення сервісних, віртуальних послуг для користувачів, створення цифрового контенту;
- проведення заходів з соціокультурної, просвітницької та інформаційної діяльності в онлайн та офлайн режимі;
- формування та забезпечення умов зберігання фонду в умовах війни;
- підтримка в актуальному стані електронних ресурсів;
- представлення інформації з різних питань роботи бібліотеки на веб-сайті/сторінці сайту закладу;
- надання методичної і практичної допомоги працівникам бібліотекам ТО;
- впровадження в практику роботи інноваційного досвіду бібліотек різних рівнів;

До складу ТО м. Харкова та області входять 9 книгозбірень:

- Наукова бібліотека Державного біотехнологічного університету – Головна бібліотека методоб'єднання *(ЗВО III–IV рівня акредитації системи Міністерства освіти і науки України)*;
- бібліотеки вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації системи Міністерства освіти і науки України:
 - ВСП «Вовчанського фахового коледжу ДБТУ»;
 - ВСП «Харківського фахового коледжу харчової промисловості ДБТУ»;
 - Красноградського аграрно-технічного фахового коледжу ім. Ф.Я. Тимошенка;
 - Липковатівського аграрного коледжу;
- Наукові бібліотеки науково-дослідних інститутів системи НААН:
 - Інститут овочівництва і баштанництва НААН;
 - Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН;
 - Інститут тваринництва;
 - ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського»;
 - ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини».

Звіт Харківської зони ТО за 2023 р. базується на даних, отриманих від 8 бібліотек-учасниць.

- Наукова бібліотека Державного біотехнологічного університету (НБ ДБТУ);

- бібліотека ВСП «Харківського фахового коледжу харчової промисловості ДБТУ» (б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ»);
- бібліотека Липковатівського аграрного коледжу (б-ка ЛАК);
- Наукова бібліотека Інституту тваринництва НААН (НБ ІТ);
- Наукова бібліотека Інституту овочівництва і баштанництва НААН (НБ ІОБ);
- Наукова бібліотека Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН (НБ ІР);
- Наукова бібліотека ННЦ «Інституту ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського» (НБ ННЦГА);
- Наукова бібліотека ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» (НБ ННЦ ІЕКВМ).

Звіти не надали з об'єктивних причин: Красноградський аграрно-технічний фаховий коледж ім. Ф.Я. Тимошенка (бібліотекар хворіє, потім звільняється); ВСП «Вовчанського фахового коледжу ДБТУ» – посаду бібліотекаря скорочено у зв'язку з переміщенням коледжу із зони боєвих дій до м. Харкова (розміщено у приміщенні ВСП «Харківського фахового коледжу харчової промисловості ДБТУ»).

Більш детальну та ґрунтовну інформацію про роботу кожної з бібліотек методоб'єднання представлено у щорічних звітах, які надсилаються у ННСГБ НААН.

I. Координація інформаційно-бібліотечного обслуговування

Головна бібліотека методоб'єднання – НБ ДБТУ разом із бібліотеками-учасницями ТО в умовах воєнного стану розглядали питання організації обслуговування користувачів через розширення спектру бібліотечно-інформаційних послуг, у т.ч. у віртуальному просторі, надання інформації з використанням традиційних та електронних ресурсів. Важливим напрямом діяльності бібліотек залишається забезпечення вільного доступу користувачів до інформації.

Інформаційно-бібліотечне обслуговування у 2023 р. здійснювалось за напрямками:

- оперативне задоволення запитів користувачів за допомогою традиційних та електронних ресурсів;
- підвищення якості інформаційної підтримки досліджень, навчання і викладання, створення комфортного віртуального середовища для задоволення багатoproфільних запитів користувачів, клієнтоорієнтованість в роботі;
- надання довідок щодо використання довідково-бібліографічного апарату та баз даних тощо;
- популяризація бібліотечного фонду інформаційно-бібліотечними засобами, у т.ч. через сайт закладу, власний сайт, соціальні мережі.

Статистичні показники інформаційно-бібліотечної діяльності бібліотек ТО

№ з/п	Назва показника/ установи	Звіт за 2021 р.	Звіт за 2022 р.	Звіт за 2023 р.
1.	К-ть користувачів за єдиним реєстраційним обліком		15360	15183
	НБ ДБТУ	14739	12445	12028
	Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ»	751	804	724
	Б-ка ЛАК	1196	1162	1247
	НБ ІОБ		90	85
	НБ ІТ			303
	НБ ІР		110	304
	НБ ННЦ ІГА	270	230	233
	НБ ННЦ ІЕКВМ			259
2.	К-ть користувачів, обслугованих всіма		20431	48898

	структурними підрозділами			
	НБ ДБТУ	39491	14992	45505
	Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ»	751	804	724
	Б-ка ЛАК	2430	2405	1247
	НБ ІОБ		112	90
	НБ ІТ			303
	НБ ІР		122	304
	НБ ННЦ ІГА	1395	1231	466
	НБ ННЦ ІЕКВМ			259
3.	Кількість відвідувань		223575	
	НБ ДБТУ	589404	166012	354699
	Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ»	34865	22937	20056
	Б-ка ЛАК	68438	27164	29482
	НБ ІОБ		1620	1100
	НБ ІТ		180	393
	НБ ІР		1250	1415
	НБ ННЦ ІГА	3550	2890	1320
	НБ ННЦ ІЕКВМ			2538
4.	Кількість виданих документів з власного фонду		273228	411003
	НБ ДБТУ	884919	187448	214816
	Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ»	42768	28561	25988
	Б-ка ЛАК	83295	32045	31205
	НБ ІОБ		3100	2500
	НБ ІТ		201	471
	НБ ІР		1524	
	НБ ННЦ ІГА	32000	16759	8305
	НБ ННЦ ІЕКВМ			6826

Бібліотеки надавали послуги з обслуговування як онлайн так і офлайн. У звітному році у бібліотеках ТО відносно контингенту співробітників та студентів – **15183** (2022 р. – 15360). кількість користувачів за ЄРО фактично не зменшилось (1 %). Щорічна перереєстрація користувачів проводилась протягом року.

Кількість користувачів, обслугованих всіма структурними підрозділами бібліотек ТО склала – **48898** (2022 р. – 20431), показник збільшився в 2 рази за рахунок розширення репертуару сервісних онлайн послуг НБ ДБТУ у порівнянні з 2022 р.

Кількість відвідувань бібліотек ТО – **411003** (2022 р. – 223575), книговидач – **291701** (2022 р. – 273228), показники значно збільшилися за рахунок організації дистанційної роботи всіх закладів, крім коледжів, які працювали, як офлайн так онлайн режимі.

Потреба користувачів з використання повнотекстових навчальних, навчально-методичних, наукових видань задовольнялась через ЕК, репозитарій, сайт НБ ДБТУ, вебсторінки бібліотек.

Кількість виданих документів з власного фонду

НБ ДБТУ. Кількість користувачів, обслугованих всіма структурними підрозділами бібліотеки у звітному році склала 45505 (2022 р. – 14992), зареєстрованих користувачів за ЄРО – 12028 (2022 р. – 12445), з них: викладачів – 674, науковців, докторантів та аспірантів – 91, співробітників – 593, студентів – 10652, сторонніх – 18. Бібліотечно-інформаційним обслуговуванням контингент ДБТУ було охоплено на 96,6%. Кількість відвідувань склала – 354699 (2022 р. – 166012), у т.ч. звернень до вебресурсів – 344334 (2022 р. – 63632). Кількість виданих документів 214816 прим. (2022 р. – 187448), з них мережних локальних документів – 12028.

Обслуговування користувачів здійснювалось через:

- сайт бібліотеки, який став інформаційним порталом, єдиною точкою доступу до всіх інформаційних ресурсів і послуг бібліотеки;
- доступ до ЕК з повнотекстовими ресурсами наукової, навчальної, навчально-методичної літератури;
- онлайн-реєстрацію, попереднє замовлення видань, доступ до повнотекстових документів через авторизацію;
- представництво у соціальних мережах, використання месенджера Viber для дзвінків та обміну повідомленнями.

Всі сервісні послуги, впроваджені в НБ для науковців та студентів зорієнтовані на формування нових потреб в умовах воєнного часу. Пріоритетне місце в обслуговуванні користувачів належало студентській аудиторії. Для швидкої адаптації першокурсників у вересні НБ проведено 14 онлайн-заходів «Знайомство з бібліотекою» (платформа Google Meet, 412 присутніх осіб). Під час онлайн-заходів були проведені бесіди щодо правил користування Науковою бібліотекою, знайомство з сайтом, авторитетними ресурсами та послугами, що надає бібліотека, а також була надана допомога в онлайн-реєстрації. Впровадження дистанційної (онлайн) реєстрації (<http://opac.btu.kharkiv.ua/site/signup>), дозволили здобувачам освіти, науковцям та іншим зацікавленим особам стати користувачами бібліотеки без офлайн-відвідування бібліотеки.

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ». Обслуговування користувачів переважно відбувалось в онлайн режимі за допомогою електронної пошти, у телефонному режимі, з використанням додатків Viber, Messenger у Facebook, тощо. У 2023 р. загальна кількість фізичних відвідувань до бібліотеки становить 20056 (2022 р. – 22937), видано літератури за звітний рік – 25988 (2022 р. – 28561) документів. Робота з обслуговування студентів навчальною літературою традиційно здійснювалась диференційовано з урахуванням рівня навчальної підготовки і запитів користувачів. Групова видача книг проводилася із дотриманням усіх рекомендацій цивільної оборони з огляду на впровадження воєнного стану в країні. У звітному році бібліотекою було обслуговано 6 груп студентів першого курсу денного відділення. Під час запису нових читачів проводилися бесіди щодо правил користування бібліотекою, знайомство з сайтом бібліотеки та послугами, що надає бібліотека.

Б-ка ЛАК. Користувачів за єдиним реєстраційним обліком у звітному році 1247 (2022 р. – 1162), у т. ч. викладачів – 40, спеціалістів – 30, студентів – 586, співробітників – 35, працівники НППЦ (спеціалісти с/г господарства) – 42; інших /школярів, місцевих мешканців/ – 544. У 2023 р. відвідувань було 29482 (2022 р. – 27164), що пояснюється навчанням онлайн. Книговидача – 31205 (2022 р. – 32045), студенти звертались до мережних документів коледжу. На кабінети у 2023 р. було видано 1375 навчальних видань.

У вересні проведено місячник першокурсника, під час якого видача підручників здійснювалась груповим методом, надавалися консультації. Загалом було обслуговано 197 студентів першого курсу, які отримали 1974 підручники.

НБ ІОБ. За єдиним реєстраційним обліком обслуговано 85 користувачів (2022 р. – 90), з них інших читачів – 5 (мешканці селища Селекційне). Кількість відвідувань – 1100 (2022 р. – 1620), кількість виданих документів – 2500 прим. (2022 р. – 3100). У зв'язку з тим, що Харківська область знаходиться в зоні бойових дій, співробітники інституту в 2023 р. працювали в режим віддаленої роботи і виходили офлайн тільки за потреби. Як результат – знизилась показники відвідування та книговидачі.

НБ ІР. За єдиним реєстраційним обліком користувачів – 304 (2022 р. – 110) з них 7 нових читачів, кількість відвідувань – 1403 (2022 р. – 1250), книговидача – 1577 (2022 р. – 1524).

НБ ІТ. У 2023 р. кількість зареєстрованих читачів склала – 303, відвідувань – 393 (2022 р. – 180), книговидача – 471 (2022 р. – 201). Серед користувачів бібліотеки: науковці, доктори, академіки, член-кореспонденти, кандидати наук, аспіранти, а також, студенти харківських ЗВО, спеціалісти дослідних господарств, мешканці селища.

НБ ННЦ ІГА. У 2023 р. бібліотека працювала у змішаному форматі – дотримувалася як online, так і offline режимів роботи. Кількість зареєстрованих читачів – 233 (2022 р. – 230). Серед користувачів бібліотеки: науковців, викладачів – 178 (2022 р. – 175); аспірантів – 10 (2022 р. – 9), спеціалісти дослідних господарств 35 (2022 р. – 35), інших 10 (2022 р. – 10). Кількість відвідувань – 1320 (2022 р. – 2890), книговидача – 8305 (2022 р. – 16759).

Для оптимізації роботи з обслуговування читачів та приймання запитів на літературу використовувався чат інституту у застосунку Viber. Замовлення виконувалися за запитом при обслуговуванні в читальному залі/абонементі або за допомогою ЕДД.

НБ ННЦ ІЕКВМ. Впродовж звітнього періоду НБ обслуговувала: наукових співробітників, аспірантів, ветеринарних лікарів інституту, а також науковців, освітян, практиків та інших працівників у галузі ветеринарної медицини України. Користувачами були 259 науковців і аспірантів ННЦ «ІЕКВМ», інших науково-дослідних установ і ЗВО. Кількість відвідувань, у т. ч. із застосуванням електронних засобів комунікації, склала 2 538 разів, кількість виданих документів – 6 826.

МБА та ЕДД (електронна доставка документів)

НБ ННЦ ІЕКВМ. Література, відсутня в бібліотеці, замовлялася шляхом МБА та ММБА в інших інформаційних установах міста (наукова бібліотека користується послугами МБА у 12 наукових бібліотеках м. Харкова), ННСГБ НААН (м. Київ) та ін. Усього за звітний період виконано 5 замовлень, отримано 5 видань.

НБ ДБТУ. У звітний період завдяки сервісу ЕДД Дятляр В.В., аспірантка ДБТУ, отримала 5 документів (126 сторінок електронних копій).

НБ ННЦ ІГА. За замовленням співробітників установи бібліотека зверталася із замовленнями до фондів інших бібліотек ННСГБ НААН (отримано 3 копії документів), НБУВ (отримано 1 копію документів), НБ ІТ НААН (отримано 3 копії документів). НБ для одного абонента виконала замовлення – надіслано 45 статей (180 сторінок) з власного фонду.

II. Інформаційно-бібліографічна діяльність

У 2023 р. інформаційно-бібліографічну діяльність було спрямовано на інформаційну підтримку науковців та здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, наповнення власних інформаційних ресурсів, консультативну підтримку науковців щодо використання наукометричних баз даних, проєктну діяльність.

Основні напрямки роботи у 2023 р.:

- оперативне інформування користувачів за профілем їх діяльності і запитів;
- надання бібліографічних довідок та консультацій, інформування в режимі ВРІ та ДОР;
- створення вторинних ресурсів в електронному вигляді;
- пропаганди бібліотечно-бібліографічних знань, виховання інформаційної культури;
- розширення інформаційного аспекту роботи: удосконалення власного бібліотечного сайту, ведення сторінки бібліотеки на сайті установи;
- проєктна діяльність.

Протягом року фахівці бібліотек ТО формували власні бібліографічні ресурси; забезпечували доступ до повнотекстових наукових баз даних: Scopus, Web of Science, Science Direct; в межах проєкту Research4Life науковці отримали доступ до електронних ресурсів провідних видавництв світу; готували інформаційні матеріали до сторінок бібліотек/ власний бібліотечний сайт (НБ ДБТУ) (див. розділ V. Електронні ресурси бібліотек ТО).

Довідково-бібліографічне обслуговування користувачів здійснювалось в усіх установах ТО: виконання всіх видів бібліографічних довідок в режимі «запит-відповідь»; надання консультацій з використання довідково-пошукового апарату, баз даних, веббібліографічні консультації, інформування про можливості самостійного пошуку інформації з

використанням новітніх технологій; систематизація наукових праць, навчальних видань за таблицями УДК.

НБ ДБТУ.

Довідки та консультації:

Бібліографічні довідки		Довідки за видами				Консультації
Всього	в авт. реж.	Тематичні	Адресні	Уточнювальні	Фактографічні	
3373	2780	344	1177	1537	315	3159

Консультації надавались користувачам з використання БД, сайту бібліотеки, зі складання бібліографічного опису документів, з питань організації і наповнення профілю в Google Scholar, реєстрації і наповнення університетського репозитарію, щодо участі у проєкті «Бібліометрика української науки», з питань доступу та використання баз даних Web of Science та Scopus, Science Direct, Research4Life.

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ». За звітний рік виконано довідок – 723, з них усних бібліографічних довідок – 620, письмових бібліографічних довідок – 103.

Фахівці бібліотеки постійно надають послуги з визначення класифікаційних індексів УДК до наукових статей викладачам, співробітникам та студентам коледжу. За звітний рік виконано 296 довідок з визначення індексів УДК.

Б-ка ЛАК. За рік було виконано 4475 бібліографічних запитів, з них: тематичних – 947,– адресних – 2324, уточнювальних – 479, фактографічних – 725.

НБ ІОБ. З метою задоволення інформаційних потреб читачів виконано усних і письмових – 155 (2022 р. – 140). З них: точнювальних – 58 (2022 р. – 45); адресних – 68 (2022 р. – 36).

НБ ІР. Читачам надано усних і письмових довідок – 3171 (2022 р. – 3070): точнювальних – 2877 (2022 р. – 153), адресних – 104 (2022 р. – 98), фактографічних – 190 (2022 р. – 135). Бібліотекою надавались різні види *індивідуальних консультацій* (47).

НБ ІТ. Довідково-бібліографічні послуги надавались користувачам відповідно з планом роботи бібліотеки. Виконано усних і письмових довідок – 316 (2022 р. – 145). Запити, що приймалися до виконання: уточнення бібліографічних даних (уточнююча довідка) – 121 (2022 р. – 71), з'ясування наявності конкретного видання у фонді бібліотеки (адресна довідка) – 73 (2022 р. – 11), фактографічна інформація (фактографічна довідка) – 122 (2022 р. – 41).

Бібліотекою надавались *56 індивідуальні консультації* щодо користування довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки та застосування сучасних технологій в інформаційному пошуку (електронні каталоги галузевих бібліотек, проводилася робота з активізації використання у науково-дослідній роботі різних видів вторинних ресурсів (реферативних журналів та бібліографічних та біобібліографічних покажчиків), щодо оформлення бібліографічного опису списку джерел у наукових роботах відповідно до вимог тощо.

НБ ННЦ ІЕКВМ. Співробітники НБ виконують, в основному, пошуки, що мають високий рівень складності та багатоаспектності. Усього було здійснено 126 тематичних, бібліографічних та фактографічних пошуків засобами сучасних технологій та надано 60 консультацій.

У 2023 році присвоєно 127 індексів УДК публікаціям науковців ННЦ «ІЕКВМ» і споріднених закладів.

Сервісом «Визначення індексу УДК» у віддаленому режимі та офлайн скористалися науковці та викладачі, які замовляли індекси УДК та авторські знаки:

НБ ДБТУ – 423 док.(2022 р. – 376),

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ» – 296,

НБ ІОБ – 25 (2022 р. – 67),

НБ ІР – 1813 (2022 р. – 1730),

НБ ІТ – 47 (2022 р. – 30),
НБ ННЦ ІГА – 105 (2022 р. – 200),
НБ ННЦ ІЕКВМ – 127.

За запитами загалом було **зайндексовано – 2836** (2022 р. – 2612).

Інформаційне обслуговування

Оперативне інформування користувачів ТО відбувалося через сайт (НБ ДБТУ), сторінки бібліотек на сайтах установ коледжів, науково-дослідних установ.

В 2023 р. продовжено договори з забезпечення доступу до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, ScienceDirect, а також у межах проєкту Research4Life в усіх науково-дослідних установах та ДБТУ.

Консультаційну і практичну допомогу з питань коригування і підтримки в актуальному стані бібліометричних профілів авторів-науковців ДБТУ в системі «Бібліометрика української науки», яка базується на мережевій наукометричній платформі Google Scholar; здійснювали НБ ДБТУ та наукові бібліотеки установ.

Працівники бібліотеки «ХФКХП ДБТУ» для більш повного задоволення інформаційних потреб своїх користувачів розпочали активно використовувати портал Наукова періодика України (НБУВ) та електронні ресурси НБ ДБТУ (на сайті закладу розміщено посилання на повнотекстові ресурси, е-каталог).

Бібліографічне інформування здійснювалось шляхом диференційованого обслуговування у відповідності з довготривалими запитам. *Вибіркове розповсюдження інформації (BPI)* проводилось в 2-х закладах:

НБ ДБТУ. Постійне інформування абонентів проводилось в режимі: BPI – 6 абонентів за 6 темами, ДОК – 3 абоненти за 1 темою. Протягом року абонентам за сформованими тематичними профілями через е-пошту, месенджери надіслано 2741 інформаційне повідомлення (2022 р. – 1778), складено 12 інформаційних списків (2022 р. – 17).

НБ ННЦ ІГА. Кількість абонентів BPI – 15, до них належать керівники підрозділів та адміністрація установи. Співробітники бібліотеки використовували месенджер Viber для оперативного інформування науковців щодо нових надходжень, різного роду пропозицій та поширення корисних та цікавих матеріалів у науковій сфері. З цією ж метою використовувався щотижневий дайджест НРАТ.

Оновлення веб-сайту установи у 2023 р. надало можливості розширення інформаційних послуг. На вебсторінці наукової бібліотеки було відкрито нові рубрики: «Видатні постаті» (<https://issar.com.ua/vidatni-postati/>), «Видавнича діяльність» (<https://issar.com.ua/vidavnichadiyalnist/>), «Науковий часопис» (<https://issar.com.ua/naukovij-chasopis/>), «Книжкові виставки» (<https://issar.com.ua/knizhkovi-vistavki/>), «Віртуальні заходи» (<https://issar.com.ua/virtualnizahodi/>). Так, у рубриці «Віртуальні заходи», зберігаються матеріали з можливим переглядом у режимі online. Окремі рубрики в стадії наповнення.

Інформаційно-масова діяльність. Бібліотеки ТО з метою популяризації бібліотечного фонду здійснюють інформаційно-масову діяльність з використанням традиційних та інноваційних форм і методів роботи при проведенні заходів: День інформації, День бібліотеки на кафедрі/факультеті/інституті, День фахівця, День аспіранта, виставки, у т.ч. віртуальні, та відкриті перегляди, бібліографічні огляди тощо.

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ». Загальна кількість інформаційно-масових заходів – 14.

У квітні-червні 2023 року під час проведення зустрічей з абітурієнтами у формі майстер-класів було підготовлено виставки перегляди фахових навчальних та періодичних видань в розрізі спеціальностей: “Зберігання, консервування та переробка м’яса”, “Зберігання, консервування та переробка молока”, “Харчова і переробна промисловість”, “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів”, “Експлуатація та ремонт обладнання харчових виробництв”, “Монтаж і обслуговування холодно-компресорних

машин та установок”, “Бухгалтерський облік”, “Виробництво харчової продукції”, під час переглядів експонувалося різнобарв’я підручників, довідників та періодичних видань. Всього організовано – 14 виставок.

Б-ка ЛАК – поточна інформація забезпечувалась інформаційним бюлетенем "Інформація для читачів".

НБ ІОБ. Протягом року було організовано 19 інформаційних виставок, з них 6 постійно діючих, на яких представлено 53 видання: «Нові книги» (1/4 док.), «Науково-методична література» (2/9 док.), «Аграрна наука – виробництву» (1/3 док.), «На допомогу виробникам» (1/1 док.), «Видатні вчені» (1/3 док.), «Наукові збірники інших установ» (2/6 док.).

Інститут бере участь у проєкті «Відновлення засобів до існування в сільському господарстві для забезпечення продовольчої безпеки в Україні» за підтримки міжнародної гуманітарної організації Corus International. В рамках реалізації гуманітарної програми було проведено цикл заходів для населення Печенізької та Дергачівської громад. Бібліотека забезпечувала інформаційну підтримку заходів через представлення наукових видань до циклу лекцій з навчання – 13 інформаційних виставок.

НБ ІР. Кількість інформаційно-масових заходів – 6, з них:

- «День поля», який відбувся на базі Виставково-інноваційного центру НААН ДПДГ «Саливонківське» (27.06.2023 р., відвідувачів 117);
- постійно діючі виставки: «Новинки сільськогосподарської літератури» «Нові журнали», «Бібліографічні видання», «Внесок науковців інституту в аграрну науку», «Лицарі аграрної науки».

НБ ІТ. У 2023 р. проведено 4 інформаційно-масових заходів:

- День науки – 1 (17.05.2023 р., відвідувачів – 43);
- постійно діюча виставка: «Нові надходження», «Друковані видання інституту» (загалом представлено видань – 25; видано – 14);
- тематична виставка «Академік Даниленко Й. А. – видатний організатор науки, вчений в області зоотехнії» (27.10.- 02.11.2023 р., представлено видань – 27; видано – 11).

НБ ННЦ ІГА. Загальна кількість інформаційно-масових заходів склав у 2023 р. – 31 (2022 р. – 14), з них 27 виставок літератури та 3 масових заходів (2022 р. – 3): День інформації нових надходжень (1/71 документ); День науки (1/43 документи); День аспіранта (1/35 документів), круглий стіл.

У 2023 р. організовано 25 традиційних виставок та 2 віртуальні (2022 р. – 8):

- традиційні постійно діючі: «Періодика року» (12, оновлюється щомісячно), «Наукова продукція Інституту» (2, проводиться раз на півріччя), «Нові автореферати» (2, оновлюється раз на півріччя), «Нові надходження літератури» (2, оновлюється раз на півріччя), тематична виставка «Екологічно чиста планета» (оновлюється по мірі надходження новинок);
- поточні тематичні виставки, присвячені знаменним подіям та датам, а саме, до дня науки «Вчені єдині» (1), «Всесвітній День Ґрунту 2023 (World Soil Day)» (1), «До 60-річчя від дня народження члена-кореспондента НААН, доктора біологічних наук М. М. Мирошніченка» (1), «До 120-річчя від дня народження кандидата сільськогосподарських наук, професора, член-кореспондента УАСГН М. К. Крупського» (1).
- віртуальні «Харків сьогодні: науковий супротив російській агресії». (<https://drive.google.com/file/d/1IyQO6LFnKfm1OmD-tNUzR8A8epi-o2yF/view>, до Дня науки (<https://issar.com.ua/z-nagodi-dnya-nauki/>).

Створено розділ на «Книжкові виставки» (<https://issar.com.ua/knizhkovyi-vistavki/>), в якому зберігаються матеріали online виставок: до Дня науки та до Всесвітнього дня науки.

НБ ННЦ ІЕКВМ. За звітний період було організовано та проведено 8 заходів;

- виставки – 3, з них 2 виставки-перегляди нових надходжень літератури та 1 постійно діюча виставка нових надходжень періодичних видань;
- «День аспіранта» – 1;

- бібліографічні огляди – 4, за темами «Африканська чума свиней», «Хвороба Шмалленберг», «Хламідіоз тварин», «Високопатогенний грип птиці».

Науково-бібліографічна робота складалась з формування:

- науково-допоміжних та рекомендаційних інформаційних показників;
- бібліографічних списків літератури на допомогу науково-дослідницькій роботі і навчально-виховному процесу (інформаційні, тематичні, рекомендаційні).

НБ ННЦ ІГА. У 2023 р. створено нове видання – реферативний збірник **«Науковий часопис Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського»**. Окрім бібліографічних записів, збірник містить високосегментизовані тексти (реферати), які представлено двома мовами, що робить його оптимальним джерелом видобутку нових даних як для вітчизняних науковців дослідників, так і для іноземних науковців. Видання призначено для інформування вчених та фахівців галузі про основні досягнення вітчизняного ґрунтознавства, для забезпечення оперативного пошуку інформації з актуальних питань сучасної науки й практики, для найповнішого репрезентування опублікованих результатів творчої діяльності вчених провідного галузевого наукового центру країни. У 2023 р. сформовано перший випуск щорічника: Науковий часопис національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. СОКОЛОВСЬКОГО»; реферативний збірник / укладачі: Тетяна Лактіонова, Вікторія Кунець, Інна Парасочка, Вікторія Чебанова. Харків: ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського», 2023. Вип. 1. 99 с. URL: <https://issar.com.ua/shop/naukovij-chasopis-nncz-iga-imeni-o-n-sokolovskogo-2022-vip-1/>).

Електронна версія реферативного збірника розміщена на сайті установи (<https://issar.com.ua/naukovij-chasopis/>).

У звітному році складено по ТО бібліографічних показників – 7.

НБ ДБТУ – 5:

Бакум Микола Васильович : біобібліогр. показник праць за 1977-2023 роки : до 70-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 150 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 4)

Пузік Володимир Кузьмич : біобібліогр. показник праць за 1977-2023 роки : до 75-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 96 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 3).

Янчева Ліана Миколаївна : біобібліогр. показник праць за 1981-2022 роки до 80-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 90 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 1).

Яровий Григорій Іванович : біобібліогр. показник праць за 1989-2023 роки: до 75-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 68 с. – (Серія: «Праці вчених ДБТУ»; вип. 2).

У звітному році створено онлайн бібліографічний показник **«Показник наукових робіт ДБТУ»** <http://athra.btu.kharkiv.ua/digest/cow>, який відображає науково дослідну та освітню діяльності науково-педагогічних співробітників ДБТУ у різні роки.

НБ ІР. На основі літературних джерел та архівних документів досліджено життєві, творчі шляхи та наукову спадщину видатних вітчизняних вчених Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН:

Кучумова Людмила Петрівна: до 95-річчя від дня народження: біобібліографічний показник; уклад.: В.М. Ожерельєва, О.О. Садовой, О.О. Фатєєва / НААН, Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. – Х., 2022. – Кн. 20. – 70 с. – (Сер. «Учені Інституту рослинництва

ім. В. Я. Юр'єва НААН).

НБ ІТ. В рамках власного проєкту Історико-бібліографічної серії «Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України в бібліографії, архівних та літературних джерелах» видано:

Друковані праці вчених інституту за основними напрямками наукової діяльності : бібліограф. покажчик за 2022 рік / НААН, Інститут тваринництва; уклад. В. В. Кунець, Н. В. Камишан, О. М. Панченко. Харків, 2023. 14 с. (Кн. 29). (Режим доступу електронної версії видання: http://animal.kharkov.ua/archiv/biblioteka/praci_vchenix/Prazi_v4enux2022.pdf).

НБ ННЦ ІГА. Поза планом у 2023 р. розпочато роботу над створенням біобібліографічного покажчика, присвяченого 120-річчю від дня народження М. К. Крупського, канд. сільськогосподарських наук, професора, член-кореспондента УАСГН. Закінчення роботи та випуск видання відбудеться у 2024 р.

Формування інформаційної культури. Протягом звітнього року в рамках пропаганди бібліотечно-бібліографічних знань, виховання інформаційної культури, формування інформаційної компетентності користувачів загальна кількість проведених занять в годинах з використанням традиційних, інформаційних та електронних ресурсів склала 62 академічних годин, з них: НБ ДБТУ – 50 год., НБ ІР – 12 год.

Проектна діяльність

НБ ДБТУ продовжувала участь у:

- загальнодержавному проєкті «Місце шани та вдячності»;
- в регіональному проєкті «Єдина картка читача бібліотек ЗВО м. Харкова» (Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна);

та підтримувала власні проєкти:

- інформаційно-бібліографічні «Літопис ДБТУ» (повнотекстовий електронний ресурс), «Книжкові скарби НБ ДБТУ»;
- освітньо-наукові – Репозитарій Open Archive KhNTUA «Бібліометрика ДБТУ» «Веб-портфоліо науковців ДБТУ», «ДБТУ на сторінках Вікіпедії»;
- культурно-просвітницький «Календарний кошук»;
- краєзнавчий «Мій рідний край – моєї долі славний оберіг».

НБ ІТ веде власний інформаційно-бібліографічний проєкт Історико-бібліографічна серія «Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України в бібліографії, архівних та літературних джерелах».

НБ ННЦ ІГА брала участь у національному проєкті НБУВ «Наукова періодика України».

В національному проєкті «Бібліометрика української науки» (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) беруть участь НБ ДБТУ та наукові бібліотеки наукових установ.

III. Соціокультурна діяльність бібліотек

Одним із важливих елементів реалізації державної політики у сфері культури є соціокультурна діяльність бібліотеки, яка здійснювалась з метою задоволення і розвитку наукових, освітніх, культурних, естетичних і духовних потреб як окремої особистості, так і соціуму в цілому, а також створення успішного іміджу бібліотеки, формування позитивної громадської думки про її місію та діяльність в офлайн та онлайн-форматах.

НБ ДБТУ. За 2023 р. проведено **204 соціокультурних заходів** (2022 р. – 149): 6 традиційних та 198 віртуальних заходів, які допомагали студентській молоді у формуванні світогляду, творчості, духовності, розвитку її комунікативних навичок, самоорганізації,

надавали можливості отримання додаткових знань за для професійного та особистісного росту. До традиційних заходів ввійшли наочні форми представлення фонду: 4 книжково-ілюстративних виставки, на яких експонувалися 68 прим. та було видано 57 прим.; 2 відкритих перегляди, на яких було представлено 182 прим., видано 130 прим.; відвідали захід 269 користувачів.

Віртуальні заходи (198) було представлено у розділі вебсайту Наукової бібліотеки Соціокультурний простір, на офіційних сторінках Instagram, Facebook, Канал НБ відеохостингу YouTube, Телеграм-канал «НБ ДБТУ – читаємо разом»:

- 59 віртуальних виставок (представлено 1236 прим., 9025 переглядів). Із них: створених у 2023 р. – 20 (представлено 417 прим., 4162 перегляди), у рамках проєкту «Календарний кошик» – 39 оновлених, відредагованих (представлено 819 прим., 4863 перегляди);
- 25 віртуальних оглядів (представлено 195 прим., 25039 переглядів). Із них створених у 2023 р. – 80 (представлено 67 прим., 16053 перегляди), у рамках проєкту «Календарний кошик» – 45 оновлених, відредагованих (представлено 128 прим., 8986 переглядів);
- онлайн масові заходи: тем – 2, проведено – 14, присутніх 514 осіб (із них: онлайн-година пам'яті – 4, присутніх 102 особи; онлайн-зустріч – 10, присутніх 412 осіб).

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ». Загальна кількість інформаційно-масових заходів – 14 .

У квітні-червні під час проведення зустрічей з абітурієнтами у формі майстер-класів було підготовлено виставки перегляди фахових навчальних та періодичних видань в розрізі спеціальностей: “Зберігання, консервування та переробка м'яса”, “Зберігання, консервування та переробка молока”, “Харчова і переробна промисловість”, “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів”, “Експлуатація та ремонт обладнання харчових виробництв”, “Монтаж і обслуговування холодно-компресорних машин та установок”, “Бухгалтерський облік”, “Виробництво харчової продукції”, під час переглядів експонувалося різнобарв'я підручників, довідників та періодичних видань. Всього – 14 виставок.

Б-ка ЛАК – проведено 47 масових заходів, з них:

- книжкові виставки – 8: до Всеукраїнського дня бібліотек (30 вересня) оформлено книжково-ілюстративну виставку «Бібліотека – квітник знань», до Дня визволення України від фашистських загарбників (28 жовтня) було оформлено книжково-ілюстративні виставки: «Шляхами мужності і слави», «Дорога на п'єдестал» (присвячена українцям – Героям Другої світової війни), «Три біди» (алкоголь, наркотики, СНІД));
- відкрити перегляди літератури 2: «Молодь за здоровий спосіб життя»; до роковин голодомору «Жнива скорботи»;
- бесіди – 4;
- літературно-тематичний вечір «Книга – мудрість століть» з відео-презентацією «Скарбниця віків» (29.09, демонстрація оф-лайн і он-лайн в групах).

НБ ІР організовано і проведено 9 заходів, з них:

З круглих стола; де доповіла В.М. Ожерельєва про життя та діяльність вчених:

- «Формування генофонду кукурудзи та його використання в селекції» (02.08.2023 р.), присвячений 90-річчю з дня народження видатної вченої з генетичних ресурсів рослин Гурєвої І. А.;
- «Технологічно-біохімічні дослідження та їх роль в селекції зернових культур на якість» (20.09.2023 р.), присвячений 95-річчю з дня народження видатної вченої в галузі селекції с.г. культур на якість зерна, канд. біол. наук Кучумової Л.П.;
- круглий стіл, присвячений видатним науковцям насінникам й насіннєзнавцям: Строні І. Г., доктору сільськогосподарських наук, професору, заслуженому діячу науки і техніки України, й Богдану О. І., кандидату сільськогосподарських наук (19.12.2023 р.) Ожерельєва В.М. замовила меморіальну дошку для професора І.Г. Строни, яку планується встановити у 2024 р.

- зустрічі – 6 (з травня по жовтень) для підопічних ХЕСЕДу, УТОГу, Холодногірського, Немишлянського та Київського терцентрів Військово-Громадського об'єднання м. Харкова, які проводили кандидат історичних наук Ожерельєва В.М. та кандидат сільськогосподарських наук Скороходов М.Ю.

НБ ННЦ ІПА проведено 2 заходи, з них: круглий стіл – 1, екскурсія – 1.

Бібліотекарі брали участь в урочистих засіданнях Вчені ради інституту – 2:

До Дня Української Державності працівниками бібліотеки на Вченій Раді інституту підготовлено доповідь «Неперервний тисячолітній національний поступ», в якій на основі аналізу документальних джерел розкрито історичні етапи становлення, розвитку та подальшого поступу України як демократичної держави (серпень 2023 р.) (<https://drive.google.com/file/d/1JXZotjJcADO5kagkyUpHD2jiqF3pppFx/view>)

Всесвітньому Дню науки було присвячено урочисту Вчену раду Інституту, де була представлена доповідь «Без грифу таємності: аграрна наука в період німецької окупації (до 80-річчя визволення м. Харкова від німецьких загарбників)» (листопад 2023 р.).

В грудні організовано круглий стіл «Спогади про життєвий та науковий шлях видатного вченого Миколи Костянтиновича Крупського» (до 120-річчю від дня народження кандидата сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента УАСГН) на якому представлено доповідь «Професор М. К. Крупський – видатний учений, педагог та організатор ґрунтознавчої науки (1903—1986): витоки формування наукового світогляду» (<https://issar.com.ua/do-120-richniczi-vid-dnya-narodzheniya-mikoli-kostyantynovicha-krupskogo-vseukra%d1%97nskiy-kruglij-stil-spogadi-pro-zhitt%d1%94vij-ta-naukovij-shlyah-vidatnogo-vchenogo/>). До участі було запрошено бувших колег та учнів М. К. Крупського, які поділилися своїми спогадами та вшанували пам'ять видатного вченого.

У травні проведено екскурсію для представників FAO та ознайомлено гостей з галузевим бібліотечним фондом Національного наукового центру, науковими напрямками його роботи та раритетними виданнями з фонду бібліотеки.

Для збереження відеоматеріалів масових, урочистих заходів, які були проведені установою, використовується хмарне сховище інституту, яке надає можливість повторного перегляду.

В листопаді в День української писемності та мови з метою єдиної підтримки та розвитку державної мови співробітники бібліотек ТО активно долучилися до проєкту Національної радіокомпанії України – написання Всеукраїнського диктанту національної єдності.

IV. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів та збереження фондів бібліотек

Якісне інформаційне забезпечення освітнього, наукового та виховного процесів закладів освіти та наукових установ полягає в організації бібліотечного фонду відповідно до його профілю та інформаційних потреб усіх категорій користувачів. Аналізуючи звіт бібліотек порівняно з минулим роком, структура загального фонду і вхідного потоку документів суттєво не зазнала змін.

Станом на 01.01.2024 р.: сукупний фонд ТО – 1983462, в т.ч фонд рідкісних та цінних видань 51773; нові надходження – 2026 прим.

НБ ДБТУ –

загальний фонд НБ складає 1460813 (2022 р. – 1479712), у т.ч. 23373 прим. (2022 р. – 23311), з них:

- друкованих (традиційних) документів – 1457928 прим. (2022 р. – 1477852 прим.),
- електронних видань – 2885 назв (2022 р. – 1860 назв), які складаються з електронних носіїв із записом – 895, мережних локальних документів – 1990 (2022 р. – 965 прим.).

Нові надходження – 538 прим., джерела: за книгообміном, в дарунок від користувачів НБ, у т.ч. викладачів кафедр, співробітників університету, різних установ.

У 2023 р. з фонду було списано **20462** прим. книг з причин:

- морально застарілі – **8526** прим.;
- фізично зношені – **11679** прим.;
- втрачені користувачами – **256** прим.;
- втрачені за результатами переобліку – **1** прим.

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ» –

фонд бібліотеки станом на 01.01.2024 р. складає 66094 прим., в тому числі підручників – 45787 прим. У 2023 р. придбано 16 прим. на суму 6870 грн, які прийшли наукову та технічну обробку.

Підготовлено 4 акти на списання літератури з них: 2 акти на списання фізично-зношених видань, загальною кількістю 1057 прим., 1 акт морально-застарілої дублетної навчальної літератури (15 назв/1365 прим.) та 1 акт видань втрачених користувачами. У 2024 р. планується продовжити роботу зі списання книг з фонду, оформлення актів та вилучення записів з облікових форм.

Б-ка ЛАК –

загальний фонд – 124150 друкованих одиниць книг, брошур та журналів. За рік надійшло 21 прим. на суму 6720.

НБ ІОБ –

загальний фонд складає 90041 прим. Основний фонд містить книги, неопубліковані документи – 90041 прим., з них іноземних видань – 27040 прим.; ДОСТи, каталоги – 480. Кількість нових надходжень становить 397, з них книг – 205 прим., періодичних видань – 192 прим.

У 2023 р. проведена розсилка друкованого наукового фахового видання, до установ, які входять до обов'язкового переліку.

НБ ІР –

фонд бібліотеки за книгою сумарного руху (без обмінного фонду) складає 38000 прим.: книги українською мовою – 32273 прим., книги на іноземних мовах – 238 прим., журнали – 5629 прим. Книжковий фонд в 2023 р не поповнявся.

У 2023 р. було вилучено 20 тис. примірників застарілої, непрофільної літератури. Акт про списання подано до бухгалтерії. План на 2024 р. вилучити записи згідно актів з інвентарних книг.

НБ ІТ –

загальний фонд складає 101999 прим., у т.ч. фонд РЦВ – 303.

Основний фонд містить 100744 прим. (книги, неопубліковані документи, періодичні видання та мережні локальні документи, що доступні користувачам бібліотеки (не службові) – 84). Обмінний фонд – 1255 прим.

Кількість нових надходжень становить 8, з них книг – 1, журналів – 5, електронних видань – 2.

НБ ННЦ ІГА –

фонд бібліотеки налічує **73371** прим. українською та іншими мовами, у т. ч. **27000** періодичних видань. Фонд раритетних видань – 1300 прим. У 2023 р. кількість нових надходжень – **71** прим., з них 46 прим. книг та 25 прим. вітчизняних періодичних видань. У 2023 р. кількість нових надходжень **46 прим. книг та 25 прим.** вітчизняних періодичних видань.

Обмінний фонд становить 3538 прим., у 2023 р. вибуло (реалізовано) з обмінного фонду 765 прим.. Обмінний фонд репрезентовано на сайті установи у розділі «Наукові видання» (<https://issar.com.ua/shop/>).

НБ ННЦ ІЕКВМ. Загальна кількість документів складає 179 734 одиниць зберігання.

За звітний період надійшло 168 прим., які були отримані по передплаті, в дар або через книгообміну. Найбільшу частину серед джерел комплектування бібліотечного фонду у звітному році склали дари та книгообмін. НБ здійснює книгообмін з бібліотеками установ ветеринарного профілю України, Сербії, Польщі, Німеччини, США.

В бібліотеках ТО ведуться традиційні каталоги і картотеки. Бібліотеки, які одержали нові видання відображали їх у відповідних каталоги і картотеках. Ведення електронного каталогу відображено у розділі IV. Електронні ресурси бібліотек ТО.

Організація та збереження бібліотечних фондів

Складовою напрямку роботи з фондом є зберігання документально-інформаційних ресурсів, яке включає раціональне розміщення, переоблік, реставрацію, оцифровування, вилучення документів тощо. Протягом 2023 р. у всіх бібліотеках ТО своєчасно проводилась розстановка видань, що повернули користувачі, проводилась робота з попередження та ліквідації читацької заборгованості. Переоблік фондів здійснювався тільки у НБ ДБТУ, списання літератури проводилося у НБ ДБТУ та НБ ІР.

НБ ДБТУ. Для переміщення бібліотечних фондів постраждалого приміщення б.п.№1 (пр. Героїв Харкова, 45) переглянуто близько 60 тис. прим. фонду, відібрано вцілілу непошкоджену частину фонду та перевезено до основного книгосховища б.п.№3 (вул. Алчевських, 44), до лабораторного корпусу (пр. Героїв Харкова, 45) перенесено навчальну літературу для формування фонду навчального абонементу (близько 6 тис. прим.).

На б.п.№3 було переглянуто значну частину фонду (40 тис. прим.) з метою виявлення дублетних, непрофільних видань, фізично зношеної та морально застарілої літератури для її подальшого списання. Частину фонду, яка виявилася пошкодженою і непридатною для використання читачами, було відібрано для подальшого списання.

Фонд ФРЦВ на 01.01.2024 р. налічує 23373 прим. (2022 р. – 23311 прим.) Протягом 2023 р. продовжувалась робота з формування фонду рідкісних та цінних видань шляхом суцільного перегляду фондів б.п.№1 та б.п. №3 – відібрано 59 прим., подальша робота з оформлення цих видань до ФРЦВ планується на 2024 рік.

На б.п. №6, де знаходиться ядро ФРЦВ, у звітному періоді із основного книгосховища вилучено до ФРЦВ 51 книга. Станом на кінець 2023р. книжковий фонд рідкісних і цінних видань б.п. №6 – 16741 прим. (2022 р. – 16679 прим.), до 1917 р. – 10537 прим. У ФРЦВ є стародруки – 32 прим. та рідкісні видання (1801-1950) – 14988 прим.

У 2023 році було проведено переоблік частини бібліотечного фонду б.п. №1 – 7975 прим. книг, з них б.п. №1 – 7520 прим., б.п.№6 – 455 прим. (частина фонду рідкісних і цінних видань, що перебувала в евакуації в Ужгороді була повернута до Харкова).

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ». Впродовж теплої пори року велась робота по вилученню з фонду видань, що підлягають списанню в першу чергу періодичних видань у відповідності до визначених термінів зберігання. Переглянуто частину фонду книгосховища, відібрано та підготовлено 4 акти на списання літератури. Для фізичного збереження книжкового фонду вжито мінімальні дії: забито, а у грудні проведено заміну вікон на пластикові у всіх приміщеннях бібліотеки; стелажі частково накрито плівкою, для захисту книг від пилу. Нові, коштовні видання знято з полиць та поміщено у коробки.

НБ ІОБ. Фонд унікальної літератури налічує 1580 екземплярів та містить видання з 1791 р.

У 2023 р. проведена розсилка друкованого наукового фахового видання, до установ, які входять до обов'язкового переліку:

Овочівництво і баштанництво: міжвідомчий тематичний науковий збірник / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2023. Вип. 73. 113 с.

НБ ІР. Фонд раритетної літератури налічує 24740 прим. *Обмінний фонд* – 2500 прим, Книгообмін друкованих видань інституту «Селекція і насінництво» та «Генетичні ресурси

рослин» здійснюється з бібліотеками науково-дослідних установ. Виконується розсилка названих видань установам, що входять до обов'язкового переліку.

НБ ІТ. З основного фонду виокремлено обмінний фонд (непрофільні та зайві дублетні екземпляри) – 1255 назв. Складено перелік видань обмінного фонду, який розміщено на <http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/obmennij-fond>.

Виконується розсилка друкованого наукового фахового видання «Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН» до установ, які входять до обов'язкового переліку.

Проводиться безоплатний книгообмін з бібліотеками науково-дослідних установ, для цього на сторінці бібліотеки розміщено списки видань з обмінного фонду – 1255 назв <http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/obmennij-fond>.

Фонд РЦВ налічує 303 екземпляри та містить видання з 1791 р. Фонд раритетних видань – 73 назв <http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/fond-raritetnykh-izdaniy>.

Війська рф у 2022 р. неодноразово обстрілювали території, де знаходиться ІТ НААН, було попадання в будівлю інституту, тому частину фонду, для збереження від потрапляння води, переносили в коридор, у 2023 р. видання повернули у приміщення бібліотеки.

НБ ННЦ ІГА. Обмінний фонд на 31.12.2023 р. становить **3538 екз.** У 2023 р. вибуло (реалізовано) з обмінного фонду **765 екз.** Обмінний фонд репрезентовано на сайті установи у розділі «Наукові видання» (<https://issar.com.ua/shop/>).

V. Електронні ресурси бібліотек ТО

Бібліотекам ТО належить значна роль у формуванні електронних масивів наукових знань та організації вільного та цілодобового доступу до них. Бібліотеки з метою упорядкування, структурування, функціонування інформаційних систем здійснювали: пошук, аналіз і збереження електронної продукції; каталогізацію видань; пошук, відбір, первинний аналіз інформації; створення вторинних ресурсів в електронному вигляді, надання доступу користувачам, зберігання файлів і метаданих. Користувачі бібліотек мали можливість працювати з електронними ресурсами і здійснювати пошук в мережі-інтернет.

Складовою інформаційного ресурсу є **електронна бібліотека**, яка включає:

- **електронний каталог** – дозволяє користувачам оперативно отримувати максимально повну інформацію про документи традиційного (друкованого) фонду і матеріалів в електронному вигляді, які складаються з бібліографічних і повнотекстових БД;
- **науковий електронний архів (університетській репозитарій)**, у якому накопичується, зберігається, розповсюджується та забезпечується доступ до повних текстів наукових публікацій;
- **власні інформаційні ресурси продукуюні з метою підтримки науковців.**

НБ ДБТУ (АБІС ІРБІС). На 01.01.2024 р. ЕК налічує 276741 записів, які представлені в 10-ти БД для користувачів в цілодобовому доступі.

Динаміка наповнення з баз даних ЕК для користувачів

№ зп	БД	введено зап. 2022	записів на 01.01.2023	введено зап. 2023	Записів на 01.01.2024	план на 2024
1	«Електронний каталог книг»	1493	47754	2232	49986	5000
2	«Електронний каталог статей»	7	158032	20	158052	-
3	«Праці науковців»	11503	41838	12523	54361	10000
4	«Дисертації та автореферати»	72	4159	294	4453	300

	дисертацій»					
5	Краєзнавча БД «Харків»	7	4044	2	4046	10
6	«Історія ДБТУ»	23	23	0	23	Відп. до находжень
7	«Бібліотечна справа»	2	1564	1	1565	10
8	«Охоронні документи»	332	884	227	1111	500
9	Видання SpringerLink	0	504	0	504	
10	«Інтернет - ресурси»	0	87	6	93	20
11	Рідкісні та цінні видання	127	610	627	1237	200
12	Рідкісні та цінні видання. Спеціальний фонд			1310	1310	
	Всього	13566	259499	17242	276741	11940

Робота з редагування та рекласифікації індексів з ББК на УДК в частині ретровведення фондів здійснювалась офлайн та онлайн. У звітному періоді продовжувалось упорядкування і редагування сконвертованих баз даних з бібліотечної системи ISIS (ЕК колишньої ФБ ХНАУ). Відредаговано у 2023 р. 7803 записи (у 2022 р. – 3018), з них 1924 було перенесено до БД Електронного каталогу.

НБ ІТ (АБІС ІРБІС). З 1994 р. формується електронний каталог, який відображає інформацію про видання, що надходять до фонду бібліотеки у режимі поточного та ретроспективного комплектування. Програмне забезпечення включає 3 АРМи: «Адміністратор», «Каталогізатор», «ОРАС-ІРБІС». На сьогодні електронний каталог включає **13383** бібліографічних записів.

Бібліотека має 4 власні повнотекстові БД, на 01.01.2024 р.:

- ✓ бібліографічні покажчики – 36;
- ✓ «Науково-технічний бюлетень» (з 2001 р.) – 51;
- ✓ дисертації, які були захищені в Інституті тваринництва НААН (з 2015 р.) – 14;
- ✓ автореферати дисертацій, які були захищені в Інституті тваринництва НААН (з 2010 р.) – 36.

На файловому сервері створено мережеву папку загального доступу для розміщення електронних версій друкованих видань, які систематизовані за напрямками досліджень та державною належністю.

НБ ННЦГА (АБІС ІРБІС). Електронний каталог містить 6 власних баз даних: БД книг, БД статей, БД авторефератів, БД дисертацій, БД праць співробітників установи; обсяг баз – 8200 бібліографічних записів.

НБ ННЦ ІЕКВМ (АБІС ISIS). У звітному році поповнювалися БД власної генерації: «Електронний каталог», «Наукові праці співробітників інституту», «Статті з періодичних видань». Загальна кількість записів складає — 42 132, аналітично розписувалися та вносилися до відповідних бібліографічних баз даних нові надходження літератури, у тому числі статті з періодичних наукових видань і публікації співробітників ННЦ «ІЕКВМ», – 350.

Інформаційні ресурси бібліотек ТО

НБ ДБТУ має власні інформаційні ресурси:

- репозитарій Open Archive SBTU
- «Веб-портфоліо науковців ДБТУ» (містить 689 персональних сторінок науковців);
- «Літопис ДБТУ» (містить 23 повнотекстових документа).

Репозитарій Open Archive SBTU <https://repo.btu.kharkov.ua>

Всього репозитарій на 01.01.2024 налічує **42429 документів**. У 2023 р. розміщено **24904 документи** (2022 р. – 17525 док). За звітний період було створено 3 нових розділи: «Каталог інноваційних розробок», «Звіти про НДР» та «Україна. Війна. (2022)», а також додано 62 нові колекції. На підставі даних Google Analytics маємо такі статистичні показники за 2023 рік:

- кількість віддалених користувачів – 33115 (2022 р. – 3654);
- відвідуваність репозитарію – 197903 (2022 р. – 57332);
- загальна кількість зареєстрованих осіб – 194 (2022 р. – 41).

Веб-портфоліо науковців ДБТУ <http://athra.btu.kharkiv.ua> містить інтерактивні посилання до ідентифікатору науковців ORCID, облікових записів в базах даних Scopus, WoS, Google Scholar, відповідні статистичні дані, а також посилання на ресурс Укрпатенту до сторінки науковця-винахідника.

На 01.01.2024 р. створено 1205 персоніфікованих сторінок науковців, з яких 686 підтримуються у активному стані відповідно до «Штатного розпису» відділу кадрів, до бібліографічних записів приєднано 7508 повних текстів або посилань на документ (у 2023 р. – 6631, у 2022 р. - 877).

На підставі даних Google Analytics маємо такі статистичні показники за 2023 р.:

- кількість віддалених користувачів – 824;
- відвідуваність «Web-портфоліо науковців ДБТУ» – 10704.

Літопис ДБТУ <https://library.btu.kharkov.ua/resursy/litopys.html>

Ресурс нараховує 22 документи. Історію розвитку університету на сторінках масмедіа можна переглянути на сайті НБ у розділі «Ресурси». Документи і матеріали, що демонструють шлях університету та його успіхи згруповано за роками: 2023 р. містить 4 посилання на документи; 2022 рік – 12 посилань; 2021 рік – 6 посилань.

Вебсайт Наукової бібліотеки <https://library.btu.kharkov.ua/>

Сайт бібліотеки, як єдина точка доступу до власних та зовнішніх інформаційних ресурсів, працює цілодобово. Інформацію структуровано за 7-ми основними розділами (Про нас, Новини; Ресурси; Послуги; Проекти; Наукова комунікація; Соціокультурний простір).. З веб-сторінки сайту НБ доступна створена онлайн-реєстрація користувачів у бібліотеці. У 2023 р. проводилось регулярне наповнення і упорядкування матеріалів сайту, було опубліковано біля 400 сторінок матеріалів, у т. ч.: «Новини» (56); «Календарний кошик» (324 публікацій з інтерактивними посиланнями на віртуальні заходи НБ до знаменних і пам'ятних дат). На підставі даних лічильника Google Аналітики маємо дані:

- кількість віддалених користувачів – 4098 (2022 р. – 879*);
- відвідуваність сайту – 32283 (2022р. – 6300*).

Б-ка ВСП «ХФКХП ДБТУ».

Вебсайт коледжу створено у 2021 р., на сайті коледжу створено вебсторінку бібліотеки <https://vspkhp.com.ua/library/>.

З 2022 р. на завідувачку бібліотеки покладено обов'язки моніторингу, редагування сайту та наповнення новою інформацією. Сторінка містить 6 блоків: Про бібліотеку, Студенту, Послуги, Корисні посилання, Наукова бібліотека ДБТУ та Бібліотека інформує.

За звітний рік відредаговано та опубліковано понад 239 сторінок матеріалів, у т. ч.: Новини (154); Охорона праці (9); Центр практичного навчання (6); Бібліотека коледжу (10).

НБ ІТ.

На сайті інституту створено вебсторінку, яка систематично оновлюється.

На сторінці бібліотеки розміщено списки:

- ✓ обмінного фонду – 1255 назв

<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/obmennyy-fond>.

- ✓ фонду раритетних видань – 73 назв
<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/fond-raritetnykh-izdaniy>
- ✓ фонду іноземної літератури: німецької (1023), французької (91), польської (24); угорської (260)
<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/osnovnoj-fond/inostrannye-izdaniya>
- ✓ в розділі Спецрада сайту інституту розміщено повнотекстові тексти дисертацій та авторефератів <http://animal.kharkov.ua/index.php/spetssovet>;
- ✓ перелік фонду дисертацій (1946-2011)
<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/arkhiv-dissertatsij/1946-2011-gg>;
- ✓ перелік фонду дисертацій (2012-2013pp)
<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/arkhiv-dissertatsij/2012-2013-gg>
- ✓ перелік фонду авторефератів
<http://animal.kharkov.ua/index.php/biblioteka/resursy/arkhiv-dissertatsij/avtoreferaty-diss>.

На новому сайті установи ІТ НААН (<https://lfi-naas.org.ua>) розробляється сторінка бібліотеки (<https://lfi-naas.org.ua/biblioteka/>).

БД «Бібліометрика ІТ НААН» доступна через локальну мережу Інституту, налічує 397 записів з 2019 р.; за 2023 р. – 88.

БД «Бібліометрика ІТ НААН» складається з 3 блоків. Перший блок містить інформацію щодо особистих даних вчених: ПІБ на трьох мовах, посада, науковий підрозділ, вчений ступінь, вчене звання, код ORCID, GS, «Бібліометрика української науки», платформа Publans або Researcher ID, код вченого у БД «Бібліометрика ІТ НААН». Другий блок складається з метаданих наукових публікацій – назва публікації, тип публікації/тип видання, DOI, мова публікації, назва видання, рік, номер видання, країна видання, міжнародне видання, категорія за переліком фахових видань МОН України, приналежність видання до наукометричних баз даних, квартал. Третій блок – дублювання назви публікації та автори публікації.

НБ ННЦ ІГА. На вебсайті установи створено сторінку бібліотеки <http://www.issar.com.ua/uk/naukova-biblioteka>, де представлено електронний каталог та перелік видань ФРЦВ.

Ведеться база даних «Бібліометрика ННЦ «ІГА» (представлена у табличному процесорі Excel), до якої занесено усі праці співробітників установи з дня її існування.

НБ ННЦ ІЕКВМ. Здійснювалось постійне оновлення та доповнення інформації на офіційному сайті ННЦ «ІЕКВМ» iekvm.kharkov.ua. Популярність сайту ННЦ «ІЕКВМ» виросла з 81 812 переглядів (на 01.01.2022 р.) до 91 521 за звітний період. Технічну підтримку веб-серверу та локальної мережі нашої установи здійснює завідувач лабораторії, до складу якої входить наукова бібліотека.

Закінчується створення профілів науковців ННЦ «ІЕКВМ» у міжнародній наукометричній бібліографічній базі даних Google Scholar, а також профілю установи та періодичних видань міжвідомчого тематичного наукового збірника «Ветеринарна медицина» та «Journal for Veterinary Medicine, Biotechnology and Biosafety», які будуть використовуватися для розрахунків рейтингів наукових установ України та окремих науковців на сайті «Бібліометрика української науки» (nbuv.gov.ua).

Співробітниками НБ постійно проводиться робота з впорядкування авторських профілів науковців, а також профілів установи. Щоквартально формуються відомості про публікаційну активність співробітників ННЦ «ІЕКВМ», які згідно з формою надсилаються до відділу інформаційно-консалтингового забезпечення Науково-організаційного управління апарату Президії НААН.

Міжнародні наукометричні бази даних:

У 2023 р. зберігався доступ для українських установ до баз даних:

- «Web of Science» (компанія «Clarivate»);
- «Scopus » (компанія «Elsevier»);
- «ScienceDirect» у межах проєкту «Research4Life» (компанія «Elsevier»).

На платформі «Research4Life» видавці наукової літератури відкрили для українських установ до кінця 2023 р. безкоштовну можливість користуватися своїми електронними ресурсами. Українські вчені отримали безоплатний і зручний доступ через «Research4Life» до понад 114 тис. книг, близько 40 тис. журналів, десятків баз даних, зокрема у доступі повнотекстові ресурси провідних видавництв наукової літератури.

До цих баз даних мали доступ користувачі НБ ДБТУ, НБ ІОБ, НБ ІР, НБ ІТ, НБ ННЦГА.

Представництво бібліотек в Інтернет середовищі дозволяє підвищувати рівень інформаційного забезпечення наукового і навчального процесів та впровадження сучасних інформаційних технологій, оперативного оприлюднення інформації про діяльність бібліотек.

НБ ДБТУ має **власний сайт** <https://library.btu.kharkov.ua/>.

Сторінку на сайті установи мають бібліотеки:

Б-ка ЛАК	https://www.lipdak.in.ua/про-нас/бібліотека
Б-ка ХФКХП ДБТУ	
НБ ІОБ	https://ovoch.com/ua/naukovi-vidannya/naukova-biblioteka/
НБ ІР	https://yuriev.com.ua/ua/pro-institut/struktura-institutu/naukovi-pidrozdi/sekto-naukovo-tehnichnogo-zabezpechennya-z-bibliotechnih-doslidzhen/
НБ ІТ	http://animal.avian.ho.ua/
НБ ННЦ ІГА	http://www.issar.com.ua/uk/naukova-biblioteka
НБ ННЦ ІЕКВМ	https://iekvm.kharkov.ua/dep_j.php

VI. Науково-методична робота

Науково-методична робота бібліотек ТО направлена на поліпшення організації праці, впровадження нових технологій, підвищення кваліфікаційного рівня, отримання та надання практичної та методичної допомоги співробітникам бібліотек.

Основні напрями роботи у 2023 р.:

- наукова діяльність, організація та проведення семінарів;
- інформаційно-аналітичний моніторинг та бібліометричний аналіз публікаційної діяльності;
- участь у проєктній діяльності (див. розділ II. Інформаційно-бібліографічна діяльність);
- розробка організаційно-технологічної, інструктивно-нормативної документації;
- вивчення та впровадження передового досвіду і нових технологій;
- висвітлення досвіду роботи бібліотеки через публікації та доповіді.

Як Головна бібліотека ТО, НБ ДБТУ веде щорічну статистику роботи бібліотек-учасниць об'єднання, складає науково-аналітичний аналіз діяльності за поточний рік, планує діяльність ТО на календарний рік, здійснює консультативну діяльність та методичну допомогу працівникам бібліотек ТО. Завдяки корпоративній взаємодії бібліотек у межах об'єднання підвищується рівень бібліотечного обслуговування користувачів регіону. Протягом року вирішувалися питання організації виробничих процесів в умовах роботи онлайн підрозділах бібліотек, виконання запланованих статистичних показників з бібліотечно-бібліографічного обслуговування, комплектування та збереження фондів, рекласифікації фондів, ретровведення та ін.

НБ ДБТУ. Організовано та проведено:

28.02.2023 р. онлайн-семінар «Корректна робота «Unicheck» за участю Михайло Богдана, менеджер по роботі з корпоративними клієнтами Unicheck Україна. Під час зустрічі було зосереджено увагу на важливих питаннях щодо роботи онлайн-сервісу «Unicheck»: надано поради по використанню сервісу, зокрема щодо функції вилучення джерел походження зі звіту подібності і обґрунтування причин вилучення, розподіл сторінок для перевірки в університеті і кількість повторних перевірок, вартість послуг поза межами договору з Unicheck Україна тощо. На заході були присутні більше 100 науково-педагогічних працівників університету та бібліотекарі.

13.09.2023 р. онлайн-семінар «Бібліотека – науковцям» для викладачів та аспірантів факультету переробних і харчових виробництв. Рибальченко О. М., заст. директорки НБ, представила діяльність фахівців бібліотеки з просування е-ресурсів та послуг серед університетської спільноти через сайт бібліотеки, популяризацію наукових і освітніх матеріалів, створених науковцями ДБТУ, через активне наповнення і використання електронного архіву відкритого доступу університету «Репозитарій ДБТУ», а також ресурсу «Веб-портфоліо науковців ДБТУ». Присутніми на заході були 28 осіб.

15.12.2023 р. методичний онлайн-семінар «Спільнодія – ключ до змін» для учасників зонального об'єднання с/г бібліотек Харківського регіону, Ніколаєнко Н. М., директорка НБ, канд. наук із соц. комунікацій привітала учасників заходу, наголосивши, що ключі до змін є у діях кожного, але нині доцільніше вирішувати нагальні проблеми спільними зусиллями і територіальне об'єднання сільськогосподарських бібліотек м. Харкова та Харківської області – саме такий майданчик для нашої спільноти. На заході були присутні бібліотекарки науково-дослідних інститутів НААН (грунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського, тваринництва, експериментальної та клінічної ветеринарної медицини, овочівництва і баштанництва, рослинництва ім. В. Я. Юр'єва); фахових коледжів ВСП (Липковатівський фаховий коледж, Харківський фаховий коледж харчової промисловості) та співробітники НБ, всього 33 особи.

Протягом звітного періоду співробітники НБ підготували та виступили з доповідями (тезами доповіді) на різних заходах, всього – 7.

Публікаційна діяльність

1. Possibilities of developing the transfer of innovative technologies for the post-war reconstruction of Ukraine / O. Mandych, A. Mykytas, T. Staverska, N. Nikolaienko // Integration vectors of sustainable development: economic, social and technological aspects : collective monograph. – Katowice : The University of Technology in Katowice Press, 2023. – С. 194-203.
2. Загальні вимоги до змісту та оформлення наукової, навчальної та навчально-методичної літератури: метод. рекомендації / Держ. біотехнол. ун-т, Наук. б-ка ; уклад.: Н. М. Ніколаєнко, О. М. Рибальченко. – Харків, 2023. – 83 с. – Режим доступу: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/22867>.
3. Ніколаєнко Н. М. Моніторинг стану академічної доброчесності в університеті / Н. М. Ніколаєнко, О. М. Рибальченко // STUDIA SLOBOZHANICA : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. «Слобожанський гуманітарій – 2023», м. Харків, 6 квіт. 2023 р. – Харків : ДБТУ, 2023. – С. 179-204.
4. Ніколаєнко Н. М. Трансформація бібліотеки на шляху до створення цифрового освітнього середовища ЗВО / Н. М. Ніколаєнко, О. М. Рибальченко // Digital transformation and technologies for sustainable development all branches of modern education, science and practice : International Scientific and Practical Conference Proceeding, January 26, 2023. – Lomza : MANS w Łomży, 2023. – Pt. 3. – P. 43-47.

НБ ДБТУ протягом року продовжила здійснювати моніторинг і аналітичний супровід науково-публікаційної діяльності ДБТУ: Регулярно проводилась робота з профілями науковців ДБТУ у наукометричних базах Web of Science та Scopus: складено і опрацьовано списки подвійних профілів науковців у Web of Science (47 профілів) та у Scopus (80 профілів)

та створено запити до служб технічної підтримки щодо їх об'єднання. Також за результатами аналізу до служби підтримки Scopus було подано 180 заявок на виправлення афіляцій у авторських профілях.

Для наукової спільноти ДБТУ:

- підготовлено довідки: «Харківські ЗВО в рейтингу Scopus 2023 (лютий-березень)», ЗВО аграрного профілю в рейтингах 2022-2023 pp»;
- проведено аналіз показників університету у вітчизняних та міжнародних рейтингах («Топ-200 Україна», «консолідований рейтинг закладів вищої освіти України», «QS World University Rankings»; «Рейтинг університетів України за показниками Scopus», «Webometrics»; «THE University Impact Rankings»; «Times Higher Education World University Rankings» та «UniRank» та надано рекомендації щодо покращення позицій.
- проведено роботу із подання заявки ДБТУ до участі у рейтингу «UniRank».

НБ ІОБ.

Список наукових статей

1. Ільїнова Є.М., Могильна О.М., Терьохіна Л.А., Рудь В.П., Леус Л.Л. Напрями інформаційного забезпечення інновацій в овочівництві України. Теоретичні і практичні аспекти розвитку галузі овочівництва в сучасних умовах: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (25 травня 2023 р., сел. Селекційне Харківської обл.) / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2023. С. 66–68.
2. Ільїнова Є.М., Могильна О.М., Терьохіна Л.А., Леус Л.Л. Нові підходи і напрями підвищення ефективності використання наукової продукції і її інформаційно-маркетинговий супровід. Теоретичні і практичні аспекти розвитку галузі овочівництва в сучасних умовах: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (25 травня 2023 р., сел. Селекційне Харківської обл.) / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2023. С. 69–72.

НБ ІР. Згідно досліджень ПНД № 41 «ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОЇ НАУКИ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ» («ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК») етапу 2023 р. «Удосконалення та розширення інформаційної системи бібліотечного фонду та забезпечення оперативного доступу користувачам наукових установ НААН», № Держреєстрації 0121U100577 отримано теоретичні результати: проведено аналіз кількісного та якісного складу цілісних селекційно-технологічних інновацій в галузі рослинництва; здійснено комплексну оцінку доробку структурних підрозділів Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН, проведено оптимізацію параметрів та складових трансферу цілісних селекційно-технологічних інновацій в галузі рослинництва.

Список наукових статей

3. Ожерельєва В.М. 110 років етапам ентомологічних та фітопатологічних досліджень Інституту рослинництва імені в.я. Юр'єва наан // Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання) : Матеріали XII Міжнародної наукової конференції (20-22 березня 2023 р.). Умань, 2023. С. 176-179.
4. Ожерельєва В.М. Здобутки Інституту рослинництва імені в.я. Юр'єва наан в насінництві і насіннєзнавстві // Аграрна освіта і наука : досягнення і перспективи розвитку : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої видатним вченим Васильківському С.П. і Молацькому М.Я. – засновникам наукової школи з селекції та насінництва пшениці і картоплі (Біла Церква, 30 березня 2023 р.). Біла Церква, 2023. С. 8-12.
5. Колупаєв Ю.Є., Ожерельєва В.М., Самородов В.М. Локальний лідер у вирі глобальних змін : до 125 – річчя від дня народження професора Ф.П. Мацкова // Стрес і адаптація рослин: тези доповідей II-ої міжнародної наукової конференції, присвяченої 125 – річчю від дня народження професора Ф.П. Мацкова (Харків, 7-8 червня 2023 р.). Харків, 2023. С. 3-5.
6. Основні підходи оцінювання економічної ефективності впровадження селекційно-насіницьких інновацій у сільгосп підприємствах: методичні рекомендації ; укладачі : В.В.

Кириченко, В.П. Коломацька, О.Ю. Леонов,..... В.М. Ожерельєва [та ін.] / НААН, Ін-т рослинництва імені В.Я. Юрєва. Харків, 2023. 37 с.

7. Основні підходи впровадження селекційно-насінницьких інновацій на регіональному рівні / Д.К.Єгоров, Н.Ю. Єгорова, В.М. Ожерельєва, М.Д. Бордун. // «Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України:вчора, сьогодні, завтра» : науково практична конференція / НААН,ННСГБ НААН. Київ, 2023. С. 70-73.

НБ ІТ. Виконувалася робота з НДР 41.03.00.10.П – Обґрунтувати проблемно-орієнтовану модель бібліометричного, наукометричного і вебметричного, інформаційно-бібліографічного і інформаційно-консалтингового супроводів інновацій в галузі тваринництва, звіт надано в ННСГБ НААН.

Проведено збір статей, рецензування та технічне редагування фахового видання «Науково-технічний бюлетень» №№ 129-130. Видано друком НТБ № 129:

Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН № 129 / Нац. акад. аграр. наук України, Інститут тваринництва. Харків, 2023. 250 с. DOI 10.32900/2312-8402-2023-129 (<https://lfi-naas.org.ua/naukovo-tehnichnyj-byuleten-institutu-tvarynnystva-naan/129-ua/>).

Видано матеріали онлайн-конференції молодих вчених:

Науковий прогрес у тваринництві та птахівництві : матеріали XVI Всеукр. наук.- практ. конф. молодих вчених [«Науковий прогрес у тваринництві та птахівництві»], (Харків, 27 жовт. 2023 р.) / Інститут тваринництва НААН. – Х., 2023. – 53 с. (<https://lfi-naas.org.ua/materialy-hvi-vseukrayinskoyi-naukovo-praktychnoyi-konferentsiyi-molodyh-vchenyh/>).

НБ ННЦ ІГА. Протягом року проводилися дослідження: з історії аграрної науки у період Другої Світової війни в Державному архіві Харківської області, зі становлення та розвитку ґрунтознавчої науки у ХХ ст., зокрема, історії установи та її предтечі – лабораторії ґрунтознавства УАН; з історії діяльності Українського товариства агрохіміків та ґрунтознавців (УТГА). Опрацьовано архів ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського». Опрацьовано особисту справу М. К. Крупського з архіву Харківського національного аграрного університету ім. В. Докучаєва (нині ДБТУ).

Список наукових статей

1. Shablia V., Tsereniuk O., Kunets V., Chaliy O., Danilova T., Shablia P. Spatial location of milking equipment in connection with time spent on working operations. International Conference “Agriculture for Life, Life for Agriculture” (June 2023): Book of abstracts Section 3 Animal Science. Bucharest, 2023 (міжнар. сертифікат).
2. Кунець В. В. Ян Матвійович Берзін – перший очільник Південного інституту молочного господарства (до 130-річчя від дня народження). Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра : матеріали IV Всеукр. конф. (м. Київ, 28–29 вер. 2023) / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, Ін-т СГ Карпатського регіону НААН; наук. ред. В. А. Вергунов. Київ – Оброшине, 2023. Київ, 2023. С.173–176.
3. Кунець В. В. Фізіологія травлення у свиней (історичний аспект). Інтеграція наукового потенціалу України в галузі тваринництва в європейський простір : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (3 листопада 2023 р., м. Полтава, Україна) [Електронне видання] / НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтава, 2023. С. 82–85. URL: <https://www.svinarstvo.com/index.php/ua/library/materiali-konferentsij/665-integratsiya-naukovogo-potentsialu-ukrajini-v-galuzi-tvarinnitstva-v-evropejskij-prostir>.
4. Кунець В. В. Асканійський період діяльності професора І. І. Іванова та його внесок у розвиток зоотехнічної науки для потреб конярства. Історія освіти, науки і техніки в Україні : тези доповідей XVIII Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів / ННСГБ. Київ, 2023. С. 62–65.
5. Кунець В. В. Започаткування силосування як способу зберігання соковитих кормів у світовому вимірі крізь призму історії тези доповідей. [III Всеукраїнська наук.-практ. конф.](#)

«Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра» (м. Київ, 19–20 квіт. 2023) / ННСГБ. Київ, 2023. С. 164–167.

6. Церенюк О. М., Кунець В. В., Боржак Т. М. Обґрунтування перспективи вітчизняного свиначарства в історичному аспекті. Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (7 груд. 2023 р., м. Полтава, Україна) [Електронне видання] / НААН, Інститут свиначарства і АПВ НААН, ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», Державна дослідна станція птахівництва, Природничий університет в Любліні, Інститут біології Поморського університету у Слупську. Полтава, 2023. С. 285–288. URL: <https://www.svinarstvo.com/index.php/ua/library/materiali-konferentsij/658-suchasni-tendentsiji-rozvitku-galuzi-tvarinnitstva-svitovij-ta-natsionalnij-vimiri>.

Залучення НБ до підтримки публікаційного процесу вчених установи обумовило проведення робіт з внесення установи та її наукового фахового видання до різного роду проєктів, каталогів, сервісів тощо:

- зареєстровано збірник «Агрохімія і ґрунтознавство» на сервісі Reseacher Bible;
- у міжнародній НМБД Index Copernicuis та Jurnal Master List з метою отримання наукометричних показників;
- зареєстровано установу та її друкований орган до переліку суб'єктів у сфері друкованих медіа Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення;
- проведено упорядкування інституційних профілів установи та профілів науковців Інституту у базах даних Web of Science та Scopus;
- проведено роботи з реєстрацій установи у Національному Консорціумі ORCID.

З метою науково-аналітичного забезпечення дослідницької діяльності вчених Інституту щоквартально проводився аналіз бібліометричних платформ Web of Science, Scopus, Google Scholar, за результатами якого наповнювалась власна інформаційно-аналітична база даних та готувалася звітність. Коригування даних дозволило проаналізувати ефективність роботи окремих вчених, наукових підрозділів установи, колективу взагалі.

НБ ННЦ ІЕКВМ. За звітний період виконувалась наукова робота відповідно науковій тематиці інституту.

У рамках ПНД НААН 34 «Забезпечення стабільного епізоотичного благополуччя та продовольчої безпеки України у контексті реалізації стратегії МЕР-ВООЗ-ФАО «Єдине здоров'я» (Єдине здоров'я, біологічна та продовольча безпека)» НБ в складі лабораторії наукового маркетингу, провайдингу інновацій, патентно-ліцензійної діяльності та інформаційного забезпечення виконувала дослідження за завданням: 34.01.04.02 П «Розроблення методології провайдингу засобів специфічної профілактики вірусних хвороб для підвищення рівня біологічної безпеки у скотарстві» (етап на 2023 р. «Вивчити та проаналізувати методи рекламних заходів та інформаційного забезпечення провайдингу інноваційних розробок у скотарстві»).

За звітний період об'єкти інтелектуальної власності та наукові видання ННЦ «ІЕКВМ» були представлені на 3 міжнародних виставках, 2 науково-практичних семінарах для фахівців ветеринарної медицини та тваринництва, 3 науково-практичних конференціях.

Співробітники НБ брали активну участь у заходах щодо організації та проведення міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти біологічної безпеки за емерджентних інфекційних хвороб тварин у контексті стратегії ООН «Єдине здоров'я», присвяченої 100-річчю заснування Національного наукового центру «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», яка відбулася 16–17 листопада 2023 р. у м. Харкові; міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку ветеринарної медицини в умовах євроінтеграції», присвяченої 85-річчю заснування факультету ветеринарної медицини Одеського державного аграрного університету, яка відбулася 14–15 вересня

2023 р. у м. Одесі; міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри», яка відбулася 7 грудня 2023 р. у м. Полтаві.

Було відредаговано згідно вимог ДСТУ та Harvard Style 37 пристатейних списків літератури до статей співробітників ННЦ «ІЕКВМ», випуску № 109 міжвідомчого тематичного наукового збірника «Ветеринарна медицина», чотирьох випусків англomовного наукового журналу «Journal for Veterinary Medicine, Biotechnology and Biosafety». Фахівці наукової бібліотеки брали участь у підготовці електронних публікацій з метою розміщення їх у мережі Internet та включення до міжнародних наукометричних баз даних.

Кількість публікацій бібліотечних фахівців у 2023 р.:

НБ ДБТУ – 8, з них: колективна монографія – 1, метод. рекомендації – 1, статті – 2, показників – 4;

НБ ІОБ – 2;

НБ ІР – 5, з них статті – 4, показник – 1; методичні рекомендації – 1;

НБ ІТ – 1 показник;

НБ ННЦ ІГА – 6 статей.

Партнерство і співробітництво

У звітному році НБ ДБТУ згідно з угодою з Українською бібліотечною асоціацією продовжувала бути Офіційним партнером УБА. Фоменко О. Л., завідувачка бібліотеки ВСП «ХФКХП ДБТУ» є індивідуальним членом УБА, з березня 2023 р. входить до складу Президії ХОВ УБА. НБ ДБТУ підтримує партнерські відносини та бере участь у проєктах ЦНБ ХНУ ім. В. Н. Каразіна, НБУВ.

НБ ДБТУ. НБ продовжувала ініціативу УБА <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5007-spilne-arkhivuvannia-dokumentiv-pro-viinu-v-ukraini-2022-rok> з архівування документів про війну росії проти України для формування майбутньої Національної цифрової бібліотеки України. На 01.01.2024 р. до архіву за два роки додано 25440 файлів, в 2023 р. – 16254 (2022 р. – 9186).

ННЦ ІГА. Наукова бібліотека підтримує плідні зв'язки в межах міжнародної діяльності з бібліотекою Молдавського НДІ ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів імені Н.А. Дімо з питань книгообміну.

У рамках благодійної місії, на замовлення Молодіжної громадсько-екологічної організації «Наш дім – Манява», яка функціонує у рамках роботи Карпатського екологічно-просвітницького центру, відібрано та надіслано літературу з питань сталого розвитку, природоохоронної діяльності та ґрунтознавства для фонду новостворюваної бібліотеки у с. Манява Івано-Франківської області <https://issar.com.ua/podyaka-vid-molodizhno%d1%97-gromadsko-ekologichno%d1%97-organizaczi%d1%97-nash-dim-manyava/>.

Бібліотеками ТО брали участь у формуванні довідкового видання ННСГБ НААН: Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2024 рік / НААН, ННСГБ; уклад. : В.А. Вергунов, С.В. Нижник, О.В. Корзун, Д. Ю. Корзун, Л.І. Лямець; за наук. ред. В. А. Вергунова. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2023. – 294 с. https://dnsgb.com.ua/assets/files/2023/10/kalendar_2024.pdf

Надано 9 статей:

- до 100-річчя від дня народження *Адміна Євгена Івановича*, відомого вченого у галузі молочного та м'ясного скотарства – **НБ ІТ**;
- 120 років від дня народження *Грінченка Олександра Марковича*, доктора сільськогосподарських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України – **НБ ННЦ ІГА**;
- 120 років від дня народження *Гриня Георгія Степановича*, вченого ґрунтознавця, канд. сільськогосподарських наук, доцента – **НБ ННЦ ІГА**;

- 125 років з дня народження *Козубенка Василя Овсійовича*, вченого в галузі селекції кукурудзи, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента Української сільськогосподарської академії) – **НБ ІР**;
- 70 років від дня народження *Корнієнка Сергія Івановича*, вченого в галузі рослинництва, доктора сільськогосподарських наук, доцента, член-кореспондента НААН – **НБ ІОБ**;
- до 120-річчя від дня народження *Кутікова Самуїла Йосиповича*, вченого в галузі економіки, організації управління та планування сільського господарства – **НБ ІТ**;
- 110 років від дня народження *Сокола Павла Федоровича*, вченого в галузі рослинництва, доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка ВАСГНІЛ – **НБ ІОБ**;
- 140 років від дня народження *Соколовського Олексія Никаноровича*, вченого у галузі ґрунтознавства, доктора сільськогосподарських і геологічних наук, професора, академіка АН УРСР і ВАСГНІЛ – **НБ ННЦ ІГА**.
- 150 років з дня народження *Рожественського Бориса Миколайовича*, видатного вітчизняного вченого в галузі дослідної справи, землеробства та рільництва, доктора сільськогосподарських наук, професора) – **НБ ІР**.

Протягом року співробітники бібліотек ТО брали участь у семінарах, конференціях, круглих столах, які проводили бібліотеках методичних центрів та громадські бібліотечні об'єднання м. Харкова.

Методична робота

Методична робота в 2023 р. була спрямована на надання професійної допомоги фахівцям щодо виконання планових завдань та засвоєння бібліотечних інноваційних процесів в складних умовах функціонування бібліотеки онлайн.

НБ ДБТУ. Протягом року в НБ відбулось 5 засідань Науково-методичної ради, 3 робочі онлайн-наради, теоретико-практичне онлайн заняття у форматі teach-in для каталогізаторів та методичний івент з підвищення кваліфікації співробітників. Для координації роботи співробітників відділів було створено у мобільному додатку Viber робочі групи «НБ ДБТУ», «Репозитарій», «Робота з АІБС».

Для бібліотек ТО в січні 2023 р. було: проведено методичне консультування з правильності написання та оформлення звітів-планів, уточнення статистичних даних; надіслано перелік актуальних документів, звіт зони, розглядалися питання щодо організації бібліотечно-бібліографічного обслуговування в воєнний час, вилучення видань згідно чинного законодавства. Було організовано методичний онлайн-семінар «Спільнодія – ключ до змін» (15.12.2023 р.), на який було запрошено всіх учасників ТО.

У звітному році продовжувалася робота над *розробкою та редагуванням організаційно-технологічної та інструктивно-нормативної документації*, що регламентують діяльність бібліотек. *НБ ДБТУ – розроблено 57 документів.*

VII. Кадри

Бібліотеки ТО здійснювали свою діяльність в умовах воєнних дій на території Харкова та Харк. області. Для виконання планових показників за основними напрямками, бібліотеки переформовували роботу, удосконалили свої компетенції, опанували нові уміння працюючи в змішаному режимі онлайн та офлайн. Бібліотечні послуги надавали 36 бібліотечних працівників ТО, в режимі неповної зайнятості 9 осіб (НБ ДБТУ).

Усі працівники с.-г. бібліотек територіального об'єднання Харківської області отримують надбавку за особливі умови праці в розмірі від 5% до 50% та доплату за вислугу років в розмірі 10%–20%–30%.

Співробітники бібліотек ТО здійснювали підвищення кваліфікації в онлайн форматі в державних установах та на освітніх платформах у існуючих формах зовнішнього (в навчальних закладах, спеціальних центрах, освітніх платформах). Так, за результатами дистанційного навчання, удосконалення професійних знань бібліотечними фахівцями НБ

ДБТУ було отримано 136 *сертифіката*. Всі працівники НБ наукових установ прослухали:вебінари компанії Clarivate з отриманням сертифікатів.

НБ ННЦ ІГА. Працівниками бібліотеки пройдено стажування за програмою підвищення кваліфікації «Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище» (Центр українсько-європейського наукового співробітництва, компанія Plagiat.pl (Польща), 18.09.-18.10.2023 р.). За результатами стажування опубліковано есе та отримано сертифікат (ADV-1809110-AI від 18.10.2023 р.):

Кунець В. В. Сьогоденний оксюморон або футуристичні технології з людськими рисами. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації (18 вер. – 18 жовт. 2023 р.) Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 276–278. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-110>.

Протягом року працівниками бібліотеки взяли участь у 30 вебінарах та отримали сертифікати.

Отримали свідоцтво державної реєстрації про підвищення кваліфікації курсів з підвищення кваліфікації бібліотек мережі науково-дослідних установ НААН та аграрних вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації Міністерства освіти і науки України (Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України ННІ неперервної освіти і туризму) працівники бібліотек: НБ ДБТУ (10), Бібліотека ЛАК (1).

Кадровий стан у бібліотеках ТО визначається як критичний – відсутні фахівці бібліотечної справи в НБ ІТ, НБ ОІБ. Посаду бібліотекаря у ВСП «Вовчанського фахового коледжу ДБТУ» скорочено у зв'язку з переміщенням коледжу із зони бойових дій до м. Харкова.

Відзнаки

НБ ДБТУ. Ніколаєнко Наталія Миколаївна, директорка Наукової бібліотеки, канд. наук із соц. комунікацій, отримала *Почесну грамоту від Харківської обласної військової адміністрації, Подяку від Національної академії аграрних наук*.

НБ ННЦ ІЕКВМ. Джибо Юлія Геннадіївна, завідувачка Наукової бібліотеки, отримала *Подяку Харківського міського голови, провідний фахівець Павленко Вікторія Михайлівна – Подяку Харківської обласної ради*.

VIII. Матеріально-технічна база

Війська РФ неодноразово обстрілювали території, де знаходяться приміщення установ ТО. Бібліотеки об'єднання значно зазнали матеріальних втрат і ушкоджень різного ступеня, у цьому році подовжувались заходи щодо усунення наслідків пошкоджень. Проведено різні види ремонтних робіт у приміщеннях бібліотек полагоджені вікна та меблі. Бібліотеки потребують модернізації та оновлення комп'ютерного парку, придбання копіювальної техніки, придбання єдиного програмного продукту АБІС.

Висновки

Ефективна діяльність сільськогосподарських бібліотек Харківського територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек залежить від координації та кооперації усіх напрямів роботи: формування та взаємовикористання фондів, співпраці в інформаційно-бібліографічній, науково-дослідній та науково-методичній діяльності. Аналіз діяльності бібліотек характеризує стан розвитку та рівень якості обслуговування користувачів, дозволяє створювати умови для впровадження сучасних технологій, удосконалення науково-методичної роботи.

План науково-методичної роботи Головної бібліотеки ТО на 2023 р.:

- моніторинг діяльності бібліотек-учасниць ТО;
- розширення репертуару послуг ТО через впровадження обміну ресурсними базами;
- розробка інформаційно-аналітичних матеріалів для ТО.

Голова Територіального методичного
об'єднання сільськогосподарських
бібліотек м. Харкова та Харківської області

Наталія НІКОЛАЄНКО

Виконавець Неля НАУГОЛЬНОВА